

Nr 158.

Godkänd av första kammaren den 16 maj 1924.
Godkänd av andra kammaren den 16 maj 1924.

*Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl.
Maj:ts proposition angående anskaffande av ett statens
isbrytarfartyg.*

(Statsutskottets utlåtande nr 61.)

Till Konungen.

Uti en till riksdagen avlåten, den 19 mars 1924 dagtecknad proposition, nr 156, har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att, med godkännande av de av departementschefen angivna grunderna för beredande av de för ändamålet erforderliga medlen, besluta anskaffande av ett statens isbrytarfartyg för en beräknad kostnad av sammanlagt högst 2,100,000 kronor.

Att vårt land med hänsyn till sitt läge och de svårigheter, som måste övervinnas för utvecklingen av dess vintersjöfart, kommit att intaga ett mycket efterblivet läge i förhållande till grannländerna ej blott med avseende på tillgängligt, för vintersjöfart användbart tonnage utan framförallt vad angår medel att säkerställa och betrygga en sådan sjöfart, torde få anses ostridigt. Om man bortser från det visserligen icke obetydliga utlägg av statsmedel, som utgått för anskaffning, drift och underhåll av den Stockholms stad tillhöriga »Isbrytaren II», ävensom eljest för öppenhållande av vintertrafik å Stockholm, har svenska staten hittills knappast nedlagt några kostnader på utvecklingen av vintersjöfart på våra kuster. Användandet för statsverket och utom Stockholms skärgård av nämnda havsisbrytare förutsätter, såsom propositionen jämväl utvisar, särskilda överenskommelser och är för övrigt förenat med så stora formella svårigheter och därav följande tidsutdräkt, att det endast i utomordentliga fall kan ifrågasättas. De senaste vintrarnas erfarenheter torde ock till fullo ådagalagt nödvändigheten av, att staten äger större möjlighet än vad nu är fallet att lämna sjöfarten erforderligt stöd och hjälp i dess ansträngningar att uppehålla vintertrafiken på våra kuster. Med hänsyn härtill och på grund av de skäl, som i propositionen anförts, har riksdagen i likhet

med departementschefen ansett frågan om anskaffandet av en statsisbrytare icke längre böra undanskjutas.

Vad angår fartygets typ och dimensioner, har departementschefen avslutit sig i huvudsak till 1924 års sakkunnigas av kommerskollegium och lotsstyrelsen tillstyrkta förslag, därvid departementschefen emellertid framhållit, att möjlighet borde hållas öppen att däri göra de jämkningar, som, särskilt med hänsyn till de senaste månadernas erfarenheter, kunde befinnas önskvärda. Departementschefens förslag härutinnan har icke givit riksdagen anledning till erinran och har riksdagen ej heller haft något att erinra mot förslaget, i vad detsamma avser fartygets maskinstyrka, dess inrättande för oljeeldning och anskaffningskostnad. Riksdagen vill dock i detta sammanhang uttala önskvärdheten sv att, så vitt sådant visar sig möjligt med behörigt tillgodoseende av statens ekonomiska intresse, fartyget bygges och utrustas i Sverige.

Att på sätt departementschefen föreslagit, fartygets skötsel anförtros åt flottans varv samt att detsamma bemannas med manskap från flottan, synes riksdagen lämpligt.

Vad underhålls- och driftkostnaderna beträffar, hava de av kommerskollegium och lotsstyrelsen i sådant hänseende uppgjorda kalkylerna synts departementschefen väl ägnade att läggas till grund för bedömandet av de utgifter av dylik art, som anskaffandet av statsisbrytaren skulle medföra. Detta synes ock riksdagen vara fallet.

Beträffande härefter frågan om upptagande av särskild avgift av sjöfarten till täckande av sistberörda kostnader har departementschefen ansett någon befogad erinran icke kunna riktas mot en dylik anordning. Då emellertid denna fråga icke bliver aktuell, förrän isbrytarfartyget kan tagas i bruk, och detta i varje fall icke lärer kunna ske tidigare än vintersäsongen 1925—1926, har, i och för vissa ytterligare överväganden i saken, med det definitiva ståndpunktstagandet ansetts tillsvidare kunna anstå. Till denna departementschefens mening ansluter sig riksdagen. Riksdagen anser sig dock böra redan nu uttala, att enligt dess mening den ytterligare utredning i det hänseende, varom fråga är, lämpligen bör bedrivas i samband med den av Eders Kungl. Maj:t anbefallda, men numera vilande undersökningen rörande sjöfartsavgifterna i allmänhet.

Vidkommande slutligen frågan om sättet för medels anskaffande till byggets igångsättande har departementschefen förordat, att från handels- och sjöfartsfonden ställes till förfogande ett belopp, som, därest återbetalning äger rum av det för anakaffandet av Stockholms stads större isbrytarfartyg beviljade statsbidraget, beräknats till 450,000 kronor men eljest till 800,000 kronor, och har departementschefen härvid förutsatt, dels i förstnämnda fall att hela det belopp, som av staden till statsverket återbetalas, må tagas i anspråk för ifrågavarande bygge, dels ock att medel för täckande av återstående delen, 1,300,000 kronor, av de för ändamålet beräknade kostnaderna anvisas å riksstaten för budgetåret 1925—1926.

På av departementschefen anförda skäl ansluter sig riksdagen till förslaget om, att handels- och sjöfartsfonden, vars syfte just är tillgodoseendet av sjöfartens och handelns intressen och vilkas tillvaratagande den ifrågasatta anskaffningen av isbrytarfartyget i främsta rummet avser, i sin mån anlitas för ändamålet i fråga. Riksdagen, som förutsätter, att underhandlingarna med Stockholms stad angående återbetalning till staten av det för anskaffandet av stadens större isbrytarfartyg beviljade statsbidraget fullföljas, anser emellertid att, även om återbetalning kommer att äga rum, vilket synes riksdagen önskligt, fondens bidrag i allt fall bör bestämmas till det av Eders Kungl. Maj:t ifrågasatta högre beloppet. Härigenom och för såvitt återbetalning sker, skulle å riksstaten för budgetåret 1925—1926 ett lägre anslag än Eders Kungl. Maj:t beräknat erfordras.

På grund av vad sålunda anförts, får riksdagen alltså anmäla att riksdagen i anledning av Eders Kungl. Maj:ts förevarande proposition och med bestämmande av ovan angivna grunder, för beredande av de för ändamålet erforderliga medlen, beslutat anskaffande av ett statens isbrytarfartyg för en beräknad kostnad av sammanlagt 2,100,000 kronor.

Stockholm den 16 maj 1924.

Med undersätlig vördnad.
